

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny 21-34-34

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436

BD/197/42/89

OPINIE O POWOŁANIU RZĄDU T. MAZOWIECKIEGO

Komunikat z badań

Warszawa, wrzesień 1989 r.

Bezpośrednio po powołaniu przez Sejm rządu premiera T.Mazowieckiego CBOS badał społeczne reakcje na to wydarzenie¹.

Rząd nowego premiera startuje w nie notowanym ostatnio klimacie aprobaty i społecznego zaufania. Ze szczególnie przychylną reakcją spotkał się sam szef rządu. Zadowolenie opinii społecznej z objęcia przez niego tego urzędu jest niemal powszechne (81,7%). Niezadowolonych jest 2,1%, a 16,0% nie ma wyrobionego zdania. Prawie 3/4 (72,5%) badanych jest przekonanych, że poradzi on sobie na tym stanowisku, sporadycznie (4,4%) pojawiają się przeciwne opinie, stosunkowo często (23,1%) respondenci odpowiadają: "trudno powiedzieć".

Nominację T.Mazowieckiego ocenia się za szczególnie trafną - według większości nie było lepszego kandydata na to stanowisko. Z przedstawionych ankietowanym siedmiu polityków żaden, nawet L.Wałęsa, nie został uznany za lepszego niż T. Mazowiecki (tab.1). Kandydatury osób związanych z "Solidarnością" oceniano stosunkowo lepiej niż kandydatów ze strony PZPR.

Tabela 1

w procentach

Kandydaci na premiera	Respondenci			
	przekonani, że wskazana osoba - w porównaniu z T.Mazowieckim - była-by premierem:			nie mający zdania
	lepszym	takim samym	gorszym	
Lech Wałęsa	10,4	18,1	28,8	42,5
Bronisław Geremek	7,8	31,8	16,4	43,8
Władysław Baka	5,9	11,9	34,6	47,5
Jacek Kuroń	3,0	12,0	41,5	43,2
Czesław Kiszczak	2,6	10,5	51,0	35,9
Mieczysław F.Rakowski	3,5	6,8	64,5	25,1
Roman Malinowski	1,4	7,2	56,3	35,0

¹ Sondaż "Aktualne wydarzenia" (14), realizowany w dniach 13-14 września 1989 r., przeprowadzony został na 999-osobowej próbie dorosłej ludności Polski.

Premier T.Mazowiecki zyskał ogromną sympatię społeczną (deklaruje ją 84,1%). Wśród znanych polityków w kraju nikt nie cieszy się większą. Od maja '89 grono jego sympatyków wzrosło o około 67% i jest znacznie wyższe niż w przypadku polityków poprzednio powoływanych na szefów gabinetu. Zarówno Z.Messnera jak i M.Rakowskiego darzyło sympatią około połowy respondentów (tab.1 aneksu). Znacznie lepiej oceniana jest też działalność T.Mazowieckiego (89,4% twierdzi, że dobrze służy ona społeczeństwu i jest zgodna z jego interesami) niż M.Rakowskiego bezpośrednio po sformowaniu przez niego rządu (tab.2 aneksu).

Proces tworzenia nowego rządu skupił baczna uwagę społeczeństwa. Około 60% respondentów śledziło go uważnie (w tym 11% bardzo uważnie), w niewielkim stopniu-29,5, wcale - około 9%. Małe natomiast było zainteresowanie politycznymi czy ideologicznymi aspektami tego procesu. Na wiele pytań z tego zakresu 1/3 badanych nie miała wyrobionego zdania. Jednakże bezwzględna większość poparła układ polityczny istniejący w gabinecie T.Mazowieckiego. Dotyczy to szczególnie inicjatywy L.Wałęsy mówiącej o sformowaniu rządu przez "Solidarność": propozycja ta nie miała praktycznie przeciwników (jedynie 3,7% uznało ją za złą), pozytywnie oceniona została przez ponad 2/3 (70,6%) badanych (przy 1/4 powstrzymujących się od wyrażenia zdania). Większość (54,6%) - chociaż nie tak wyraźna - twierdziła, że Polsce najbardziej potrzebny jest rząd koalicji wszystkich sił reprezentowanych w Sejmie. Zwrócić trzeba uwagę, że znaczna grupa (ponad 1/4 ogółu badanych) optuje za eliminacją z rządu PZPR czy to przez utworzenie gabinetu przez koalicję "Solidarność", ZSL i SD (15,9%), czy też przejęcie całej władzy przez dawną opozycję (9,7%). Rzadziej aprobuje się koalicję głównych sił: "Solidarność" - PZPR (3,1%), marginalnie zgoła - dawnej koalicji PZPR i stronnictw (0,8%). Zróżnicowanie opinii co do słuszności włączenia PZPR do rządu widoczne jest także w odpowiedziach na pytanie o liczbę ministrów - członków tej partii. Większość jest wprawdzie za ich udziałem w rządzie, akceptując w nim czterech ministrów (43,3%) lub uznając, że to za mało

(6,5%), jednak 15,6% uważa, że cztery miejsca to za dużo, a 10,9% - że w rządzie nie powinno być ludzi z PZPR (23,5% nie ma zdania). Akceptacja wielkiej koalicji nie jest czymś nowym w opinii społecznej Polaków. W badaniach CBOS stanowisko to pojawia się od listopada², kiedy to przeważał pogląd, że ówczesny premier powinien zaproponować opozycji więcej niż 3 miejsca w swoim rządzie. Odrzucających lub ograniczających udział opozycji w rządzie Rakowskiego było wtedy znacznie mniej niż zwolenników takich posunięć wobec PZPR w rządzie Mazowieckiego (tab.3 aneksu).

Znaczenie przywiązywane aktualnie przez badanych do porozumienia politycznego widoczne jest w odpowiedziach na pytanie o to, jak PZPR powinna się zachować wobec rządu Mazowieckiego. Prawie połowa (49,9%) postuluje pełne poparcie, 1/3 (31,1%) - selektywne dla pewnych decyzji, a jedynie 2,1% opowiada się za walką z nim (16,7% nie wyraziło zdania). Badanym łatwiej oceniać jest rozwiązania polityczne dotyczące potrzeb kraju niż walory poszczególnych organizacji. Przy pytaniach o kształt rządu i preferencje co do stosunków rząd - PZPR rzadko (około 16%) pojawia się brak zdania. Natomiast prawie 1/3 (30,1%) badanych nie potrafi ocenić przygotowania "Solidarności" do sprawowania władzy, a jeszcze więcej (41,1%) - intencji PZPR wobec nowego rządu. Poglądy osób mających wyrobioną opinię wskazują na spory sceptycyzm co do harmonijnego ułożenia się stosunków politycznych w Polsce: prawie 2/5 (36,6%) ogółu badanych nie do końca zawiera przygotowaniu "Solidarności" do kierowania rządem (mówi, że jest ona nie bardzo przygotowana do tego) i koncyliacyjnym intencjom PZPR (38,3% przypisuje jej pragnienie jak najkrótszego utrzymania się nowego rządu).

Mimo wątpliwości badanych, czy "Solidarność" jest dostatecznie kompetentna, by przejąć rządy w państwie, dominuje

---

² Patrz: "<<Okrągły stół>> - opinie o przebiegu i politycznych rezultatach rozmów (2)", CBOS, kwiecień '89; "Nastroje społeczne w połowie maja", CBOS, maj '89; "Nastroje społeczne po pierwszej turze wyborów do Sejmu i Senatu", CBOS, czerwiec '89; "Nastroje społeczne w lipcu '89", CBOS, lipiec '89.

przekonanie, że obecny gabinet jest lepszy od kierowanego przez M.F.Rakowskiego (54,4%). Znikomy odsetek (2,3) ankietowanych twierdzi, że nie różni się on wcale od poprzedniego, a tylko sporadycznie uważa się (0,5%), że jest on gorszy od niego. Znaczna grupa badanych (42,6%) dystansuje się od jednoznacznych ocen, twierdząc, że "nie wiadomo, to się jeszcze okaże".

Społecznej aprobacie premiera T.Mazowieckiego towarzyszy zdecydowanie niższa przychylność dla członków jego gabinetu (tab.2) - żadna z nominacji nie spotkała się z zadowoleniem choćby połowy badanych. Wynika to zapewne z faktu, iż powołani przez Sejm ministrowie nie są znani znacznej grupie respondentów i dlatego ich nominacje przyjęto obojętnie lub niezdecydowanie. Z największym zadowoleniem (ponad 40% wskazań) przyjęto powołanie w skład rządu: I.Cywińskiej, H. Samsonowicza, A. Bentkowskiego i J. Kuronia (choć stonkowo znaczną grupę badanych - 15,4% ta ostatnia nominacja rozczarowała). Najwięcej kontrowersji wzbudziło ponowne powierzenie tek ministerialnych F. Siwickiemu i C. Kiszczakowi. Wcześniejsze dane CBOS pozwalają stwierdzić, że wydarzenia ostatnich miesięcy znacząco wpłynęły na zwiększenie się grona sympatyków wicepremiera Kiszczaka (o 14%). Podobna tendencja wystąpiła w odniesieniu do J. Kuronia (o 13%; tab. 1 aneksu).

Mimo znacznej rezerwy badanych wobec nowo mianowanych ministrów, można jednak powiedzieć, że gabinet T.Mazowieckiego jest rządem nadziei większości Polaków. Jego powołanie niemal powszechnie powitano z wiarą, że będzie lepiej (82%). Nieliczne grupy respondentów stwierdzały, że większość ludzi w Polsce przyjęła nowy rząd obojętnie (3,8%), z obawą o pogorszenie (3,1%) bądź z rozczarowaniem, przekonaniem, że nic się nie zmieni (2,1%). Rząd T. Mazowieckiego obdarzony został na starcie kredytem społecznego zaufania znacznie wyższym niż poprzedni (tab. 4 i 5 aneksu). Ponad 1/5 badanych uważa, że prawie całe społeczeństwo popiera ten rząd, a blisko 60% - że większość.

Trudno jest w tej chwili ocenić rzeczywistą aprobatę dla działalności nowej Rady Ministrów. Jej poziom (około 70%) jest nieco niższy od tego, jaki uzyskały rządy Z. Messnera i

Tabela 2

w procentach

Członkowie nowego rządu i powierzone im stanowiska	Respondenci			nie mający zdania
	przyjmujące nominacje z:			
	zadowoleniem	obojętnością	rozczerowaniem	
Izabella Cywińska - minister kultury i sztuki	45,6	25,3	2,7	25,6
Henryk Samsonowicz - minister edukacji narodowej	44,6	25,4	2,0	27,2
Jacek Kuroń - minister pracy i polityki społecznej	42,3	22,3	15,4	19,1
Aleksander Bentkowski - minister sprawiedliwości	41,0	26,8	3,3	28,1
Witold Trzeciakowski - minister - członek Rady Ministrów	37,8	29,1	0,6	31,7
Leszek Balcerowicz - wiceprezes Rady Ministrów i minister finansów	36,0	30,8	1,2	31,1
Aleksander Paszyński - minister gospodarki przestrzennej i budownictwa	35,8	29,6	1,3	32,5
Czesław Janicki - wiceprezes Rady Ministrów i minister rolnictwa, leśnictwa i gospodarki żywnościowej	34,1	32,9	2,6	29,6
Krzysztof Skubiszewski - minister spraw zagranicznych	33,0	30,5	4,6	31,1
Jacek Ambroziak - minister, szef Urzędu Rady Ministrów	32,5	32,4	1,7	32,5
Artur Balazs - minister odpowiedzialny za sprawy socjalne wsi	32,5	32,5	1,7	32,4
Jan Janowski - wiceprezes Rady Ministrów i minister - kierownik Urzędu Postępu Technicznego	32,3	33,7	1,8	31,4
Czesław Kiszczyk - wiceprezes Rady Ministrów i minister spraw wewnętrznych	31,4	27,7	21,6	18,5
Marcin Święcicki - minister d/s współpracy gospodarczej z zagranicą	31,3	31,1	3,7	33,1
Bronisław Kamiński - minister ochrony środowiska i zasobów naturalnych	31,3	33,2	1,8	32,9
Jerzy Osiatyński - minister - kierownik Centralnego Urzędu Planowania	30,8	33,9	0,9	33,6
Tadeusz Syryjczyk - minister przemysłu	30,7	32,0	1,9	34,5
Aleksander Mackiewicz - minister rynku wewnętrznego	30,1	32,7	2,2	34,2
Andrzej Kosiniak-Kamysz - minister zdrowia i opieki społecznej	28,5	33,6	5,2	31,9
Aleksander Hall - minister - członek Rady Ministrów	27,7	34,7	1,0	35,8
Marek Kucharski - minister odpowiedzialny za organizację resortu łączności	27,2	36,5	2,2	33,3
Florian Siwicki - minister obrony narodowej	25,5	29,0	23,3	21,4
Franciszek A. Wielądek - minister transportu, żeglugi i łączności	23,8	34,9	3,5	36,9

M.F. Rakowskiego (tab. 6 aneksu) - jednak opinie o pracy poprzednich ekip zbierane były już po podjęciu przez nie pierwszych decyzji i działań.

Zdaniem większości, program nowego rządu stwarza szansę na poprawę sytuacji politycznej (77,8%), gospodarczej (75,2%) i materialnych warunków życia ludzi (60,4%). Jednak pewność taka jest większa w odniesieniu do sytuacji politycznej niż gospodarczej, najrzadziej występuje, gdy rozważa się możliwość poprawy materialnych warunków życia ludzi. Wątpliwości te wyrażane są głównie poprzez odpowiedzi: "trudno powiedzieć", a ich odsetki wynoszą odpowiednio: 19, 21 i 29.

Od nowego rządu oczekuje się głównie poprawy warunków życia społeczeństwa: poprawy zaopatrzenia i zmniejszenia tempa podwyżek cen (58,4% wskazań). Znikomy odsetek (2,7) ankietowanych chciałby, aby rząd zmierzał przede wszystkim do zmian politycznych. Znaczna grupa (36,8%) oczekuje równoległych działań w obu tych sferach. W odniesieniu do ekipy M.F. Rakowskiego badani rządziej akcentowali potrzebę zajęcia się wyłącznie sferą materialną, częstszy zaś był postulat demokratyzacji życia (tab. 7 aneksu).

Znacznie większe zainteresowanie sytuacją bytową społeczeństwa i gospodarczą kraju - niż rozwiązaniami kwestii politycznych - widoczne jest w odpowiedziach na pytanie o czas, w którym podstawowe problemy kraju zostaną lub powinny być rozwiązane. Wrazem tego dystansu jest to, że o ile grupa osób nie mających zdania co do tempa zmian w sferze bytowej stanowi około 1/5 badanych, to około 2/5 powstrzymuje się od przewidywań co do czasu, w jakim nastąpią przeobrażenia społeczne (tab. 3 i 4).

Oczekiwania, że dana kwestia zostanie rozwiązana w ciągu najbliższych miesięcy czy paru lat, wydają się być wyrazem przekonania o jej szczególnym znaczeniu dla normalizacji sytuacji w kraju. Większość badanych stawia nieodległe terminy osiągnięcia dobrego stanu w takich dziedzinach jak: zahamowanie inflacji, stosunek ludzi do pracy, zaopatrzenie sklepów. Wyrażają też oni przekonanie, że rządowi ten okres czasu powinien wystarczyć na poprawę tych dziedzin. Zróżnicowane są opinie co do możliwości osiągnięcia dobrobytu społeczeństwa. Częściej występuje pogląd, iż będzie to realne za kilkanaście niż za parę lat. Oczekuje się jednak, że rząd upora się z tym szybciej. Podobnie też patrzy

Tabela 3

w procentach

Dziedziny	Odpowiedzi na pytanie o przewidywany termin zmian w wymienionych dziedzinach				
	najbliższe miesiące	parę lat	kilkanaście lat	nigdy	trudno powiedzieć
Zahamowanie inflacji	29,2	34,0	8,3	1,5	26,8
Poprawa zaopatrzenia	13,3	48,3	14,2	3,5	20,5
Dobra praca ludzi	20,9	31,6	11,1	9,7	26,5
Prywatyzacja większości przedsiębiorstw	9,6	31,8	15,9	7,7	34,7
Utrwalenie demokracji	10,3	28,2	15,9	4,5	40,8
Spokój społeczny	9,8	16,5	10,1	16,6	46,8
Dobre warunki życia	1,5	24,8	32,7	10,9	29,8
Zmiana ustroju	5,0	18,8	12,0	22,9	40,9
Poprawa sytuacji mieszkaniowej	0,4	7,4	37,0	31,4	23,6

Tabela 4

w procentach

Dziedziny	Odpowiedzi na pytanie o czas, jaki powinien wystarczyć rządowi na zmiany w wymienionych dziedzinach				
	kilka miesięcy	parę lat	kilkanaście lat	nigdy	trudno powiedzieć
Uregulowanie rynku	31,7	45,2	5,4	1,2	16,2
Zahamowanie inflacji	44,7	30,8	3,9	2,0	18,3
Uporządkowanie gospodarki	14,9	51,6	15,6	2,5	15,2
Ograniczenie biurokracji	37,8	25,3	7,6	13,7	15,3
Poprawa warunków życia ludzi	9,5	50,3	20,8	3,8	15,4
Poprawa dyscypliny pracy ludzi	31,0	23,5	11,2	13,2	20,7
Poprawa sytuacji mieszkaniowej	1,8	23,5	36,4	21,5	16,5

się na możliwość uporządkowania gospodarki przez rząd. Jako odległa lub nieosiągalna postrzegana jest natomiast perspektywa takiego rozwiązania kwestii mieszkań, żeby ich nie brakowało. Pesymistycznie również ocenia się możliwość poprawy przez nowy rząd sytuacji mieszkaniowej.

Z kwestii społeczno-politycznych jedynie szanse ograniczenia biurokracji są oceniane jednoznacznie. Spore zróżnicowanie występuje w odniesieniu do utrwalenia demokracji, duże zaś są rozbieżności opinii co do szans likwidacji strajków i niepokojów społecznych. Przekonani, że w Polsce nie będą następowały zmiany ustrojowe oraz zakładający kilkuletnią ewolucję ustrojową dominują nad oczekującymi tych zmian już za parę lat czy miesięcy. Dosyć powszechne są natomiast oczekiwania prywatyzacji przedsiębiorstw w ciągu paru lub kilkunastu lat. Znacznie rzadsze są natomiast poglądy skrajne o tym, że nastąpi ona natychmiast bądź nigdy.

Reasumując, można powiedzieć, że: o ile rząd Tadeusza Mazowieckiego przyjęty został dobrze, to jego osoba niemal entuzjastycznie. Nowy gabinet ceniony jest za to, że rozpoczął przełom polityczny, oczekuje się od niego rozwiązania kwestii ekonomicznych kraju, a przede wszystkim bytowych społeczeństwa. Duża część respondentów jest skłonna wierzyć, że rząd w najbliższym czasie usunie najdotkliwsze - skądinąd uważane za trudne do rozwiązania - problemy społeczne, jak inflacja i zaopatrzenie.

ANEKS

Tabela 1

w procentach

Osoby	Stosunek do poszczególnych osób według terminów badań						
	VIII'88	XI'88	I'89	III'89	V'89	VII'89	IX'89
SYMPATIA							
W.Baka	9,7	27,0	15,0	-	15,8	18,0	31,1
Z.Bujak	-	-	-	-	22,2	24,8	28,3
B.Geremek	-	-	-	-	30,4	48,1	61,6
J.Glemp	73,5	77,3	75,4	-	78,8	76,0	81,1
W.Jaruzelski	40,8	48,7	36,1	32,3	36,1	47,3	51,2
J.Jóźwiak	-	-	-	-	9,8	7,4	19,2
C.Kiszczyk	13,1	29,5	19,9	21,7	25,5	15,5	29,1
M.Kozakiewicz	-	-	-	-	-	39,6	59,4
J.Kuroń	-	9,4	9,0	-	18,1	25,3	38,4
D.Ludwiczak	-	-	-	-	-	-	13,8
R.Malinowski	-	26,0	20,7	-	23,1	11,9	12,8
T.Mazowiecki	-	-	-	-	17,4	-	84,1
A.Michnik	-	10,1	8,5	-	19,6	30,5	35,7
L.Miller	-	-	-	-	-	-	18,0
A.Miodowicz	15,8	23,9	26,9	28,7	19,7	14,2	18,7
J.Onyszkiewicz	-	11,3	10,4	28,7	29,0	36,4	35,8
M.F.Rakowski	15,8	49,5	46,9	50,2	47,0	29,9	14,0
A.Stelmachowski	-	8,2	7,6	-	11,2	35,4	48,3
L.Wałęsa	23,2	37,6	58,6	66,1	74,1	76,9	77,9
BRAK SYMPATII							
W.Baka	17,3	14,9	18,7	-	16,8	18,5	14,2
Z.Bujak	-	-	-	-	16,3	15,3	11,8
B.Geremek	-	-	-	-	7,6	6,2	5,6
J.Glemp	7,0	5,2	5,3	-	4,5	5,8	4,8
W.Jaruzelski	30,1	19,8	31,7	31,9	31,0	25,0	20,9
J.Jóźwiak	-	-	-	-	5,8	10,5	7,6
C.Kiszczyk	36,2	26,6	25,3	30,3	26,6	35,7	31,9
M.Kozakiewicz	-	-	-	-	-	7,7	6,0
J.Kuroń	-	38,6	24,1	-	19,4	21,3	21,1
D.Ludwiczak	-	-	-	-	-	-	5,6
R.Malinowski	-	13,1	15,1	-	15,4	28,6	34,0
T.Mazowiecki	-	-	-	-	4,9	-	2,2
A.Michnik	-	27,3	16,9	-	11,8	14,4	13,8
L.Miller	-	-	-	-	-	-	17,0
A.Miodowicz	29,4	25,8	30,0	31,1	35,3	39,8	38,3
J.Onyszkiewicz	-	16,5	11,6	9,8	10,4	8,4	6,6
M.F.Rakowski	43,2	17,9	24,2	22,9	21,9	38,9	55,6
A.Stelmachowski	-	3,3	3,5	-	3,1	6,9	6,3
L.Wałęsa	38,2	31,4	13,1	10,2	7,3	6,7	6,3

Uwaga: W grudniu '85 sympatię do powołanego wówczas premiera Z.Messnera deklarowało 50,9% badanych, brak sympatii 14,4%; w sierpniu '88 odpowiednio - 10,0 i 41,4%.

Tabela 2

w procentach

Premier	Ocena działalności premiera po jego powołaniu	
	zgodna z interesami społeczeństwa	niezgodna z interesami społeczeństwa
M. Rakowski (XI ⁸⁸)	69,9	12,8
T. Mazowiecki (IX ⁸⁹)	89,4	1,2

Tabela 3

w procentach

Premier	Odpowiedzi na pytanie: Czy, Pana(i) zdaniem, premier postąpił słusznie przeznaczając 3(4) miejsca w rządzie dla ludzi z opozycji (PZPR)?				
	słusznie,			to błąd, w rządzie nie powinno być opozycji (PZPR)	trudno powiedzieć
	tylko miejsc wystarczy	ale to za mało	ale to za dużo		
M. Rakowski (dla opozycji) (XI ⁸⁸)	24,8	36,4	2,1	6,0	30,5
T. Mazowiecki (dla PZPR) (IX ⁸⁹)	43,3	6,5	15,6	10,9	23,5

Tabela 4

w procentach

Rząd	Społeczne reakcje na powołanie rządu				
	nadzieja, wiara, że będzie lepiej	rozczarowanie, bo nic się nie zmieni	lęk, obawa, że będzie gorzej	obojętność, ludzi to nie interesuje	brak zdania
M. Rakowskiego (XI ⁸⁸)	53,9	12,9	9,6	11,6	11,9
T. Mazowieckiego (IX ⁸⁹)	82,0	2,1	3,1	3,8	8,8

Tabela 5

w procentach

Rząd	Odpowiedzi na pytanie: Jak Pan(i) sądzi, jaka część społeczeństwa popiera nowy rząd?					
	prawie wszyscy	większość	około połowy	mniejszość	prawie nikt	trudno powiedzieć
M. Rakowskiego (XI ⁸⁸)	2,1	27,8	33,3	16,8	2,1	17,7
T. Mazowieckiego (IX ⁸⁹)	20,5	58,6	8,8	0,7	0,1	11,3

Tabela 6

w procentach

Rząd	Ocena działalności rządu po jego powołaniu	
	zgodna z interesami społeczeństwa	niezgodna z interesami społeczeństwa
Z. Messnera (XII ⁸⁵)	77,1	13,2
M. Rakowskiego (XI ⁸⁸)	72,4	15,1
T. Mazowieckiego (IX ⁸⁹)	69,4	5,7

Tabela 7

w procentach

Rząd	Odpowiedzi na pytanie: Czego Pan(i) osobiście oczekuje od nowego rządu?			
	przede wszystkim		w równym stopniu jednego i drugiego	brak zdania
	poprawy warunków życia	zmian politycznych		
M. Rakowskiego (I ⁸⁹)	46,0	6,8	45,7	1,5
T. Mazowieckiego (IX ⁸⁹)	58,4	2,7	36,8	2,0